

XÂY DỰNG CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM HIỆN NAY THEO DI CHỨC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

ĐÀO ĐÌNH THƯỜNG *

Tóm tắt: Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dành những dòng cuối cùng trong Di chúc để nói về điều mong muốn của cả cuộc đời của Người là: Toàn Đảng, toàn dân đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới. Hiện nay mục tiêu hoà bình, thống nhất, độc lập đã cơ bản hoàn thành, còn mong muốn cuối cùng của Hồ Chí Minh về một nước Việt Nam dân chủ, giàu mạnh còn có nhiều thách thức, trở ngại. Vấn đề đang đặt ra là phải có những giải pháp để toàn Đảng, toàn dân nỗ lực hoàn thành những mục tiêu còn lại trong Di chúc thiêng liêng của Người.

Từ khóa: Chủ nghĩa xã hội; Di chúc; Hồ Chí Minh; Việt Nam.

Đặt vấn đề

Nhân dịp sinh nhật lần thứ 75, sáng ngày 10 - 5 - 1965, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết những dòng đầu tiên của bản Di chúc. Đến ngày 15 - 5 - 1965, bản Di chúc đầu tiên hoàn thành. Sau đó Chủ tịch Hồ Chí Minh còn nhiều lần chỉnh sửa, bổ sung và viết lại. Năm 1968, Người viết bổ sung một đoạn gồm 6 trang viết tay, ngày 10 - 5 - 1969, Người viết lại toàn bộ phần mở đầu Di chúc.

Di chúc thể hiện *tự nhận thức* sâu sắc về bản thân của Chủ tịch Hồ Chí Minh, là công trình lý luận về xây dựng Đảng cầm quyền. Di chúc thể hiện di nguyện về mối quan hệ giữa công bằng và tiến bộ xã hội, mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế và phát triển văn hoá trong xây dựng xã hội mới, sức mạnh đại đoàn kết dân tộc và sức mạnh thời đại, lợi ích và chăm lo chu đáo tới cuộc sống con người, tư tưởng trọng dân, coi dân là gốc, là chủ thể của sự nghiệp xây dựng và đổi mới đất nước.

Di chúc như một kế hoạch, một chương trình hành động của toàn Đảng, toàn dân về sự nghiệp xây dựng đất nước sau chiến tranh với những chỉ dẫn về quản lý xã hội như: Đào tạo

nguồn nhân lực cho sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội; sửa đổi chế độ giáo dục cho phù hợp hoàn cảnh mới; khôi phục và mở rộng các ngành kinh tế; phát triển công tác vệ sinh, y tế; chính sách miễn thuế nông nghiệp cho nông dân; chính sách xã hội, công bằng xã hội...

1. Mục tiêu xây dựng chủ nghĩa xã hội trong Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dành những dòng cuối cùng trong bản Di chúc để nói về mong muốn cả cuộc đời của Người. Đó là những tiêu chí và mục tiêu *xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, đồng thời cũng là mục tiêu hướng tới của dân tộc Việt Nam “Điều mong muốn cuối cùng của tôi là: Toàn Đảng, toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới”¹.

Có thể nói suốt 50 năm qua toàn Đảng, toàn dân và toàn quân đã từng bước thực hiện mong muốn của Người.

Thứ nhất, xây dựng được một nước Việt Nam hòa bình. Lịch sử dân tộc Việt Nam là

* Học viện Chính trị khu vực I.

¹ Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tập 15, tr.614.

lịch sử của các cuộc chiến tranh và hòa bình. Trong hoàn cảnh của cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tiên đoán cuộc chiến đấu còn gian khổ, hy sinh về người và của nhưng nhân dân sẽ giành thắng lợi. Công cuộc tìm kiếm hòa bình sau chiến tranh của Việt Nam đã thể hiện thông qua hành động cụ thể. Bằng nhiều hình thức ngoại giao khác nhau, Việt Nam dần kiến tạo nên hình ảnh là một nước yêu chuộng hòa bình, cam kết hướng tới quan hệ hữu nghị, thân thiện với tất cả các nước trên thế giới.

Thứ hai, xây dựng nước Việt Nam thống nhất. Sinh thời Hồ Chí Minh từng nói: Đồng bào Nam Bộ là dân nước Việt Nam. Sông có thể cạn, núi có thể mòn, song chân lý đó không bao giờ thay đổi!² Tinh thần ấy được thể hiện cụ thể trong chỉ đạo chiến lược cách mạng Việt Nam của Trung ương Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh. Thắng lợi của cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân 1975 là thắng lợi của tinh thần dân tộc, của khối đại đoàn kết toàn dân, không phân biệt vùng miền, tôn giáo, sắc tộc, là chiến thắng của truyền thống, ý chí Nam Bắc một nhà. Hoàn thành điều căn dặn trong bản Di chúc của Hồ Chí Minh: “Cuộc kháng chiến chống Mỹ có thể sẽ kéo dài mấy năm nữa. Đồng bào ta có thể phải hy sinh nhiều của nhiều người. Dù sao, chúng ta phải quyết tâm đánh giặc Mỹ đến thắng lợi hoàn toàn”³.

Thứ ba, xây dựng nước Việt Nam độc lập. Ngay sau khi Cách mạng Tháng Tám 1945 thành công, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã soạn thảo “Tuyên ngôn Độc lập”, trình trọng tuyên bố với thế giới rằng: Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do và độc lập, và sự thật đã thành một nước tự do độc lập. Tư tưởng của Chủ

tịch Hồ Chí Minh trong Tuyên ngôn Độc lập ngày 2 - 9 - 1945 đã trở thành sức mạnh to lớn của toàn dân tộc Việt Nam vượt qua mọi khó khăn, thách thức, thực hiện lời thề thiêng liêng trong ngày Lễ độc lập: “Toàn thể dân tộc Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mạng và của cải để giữ vững quyền tự do, độc lập ấy”⁴.

Thứ tư, xây dựng nước Việt Nam dân chủ. Trong quá trình dân dật và lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Người luôn khẳng định: “nhân dân là gốc của cách mạng”, nhân dân là người làm chủ nước nhà, tham gia trực tiếp việc giải quyết các vấn đề quan trọng của đất nước: “Làm việc gì cũng phải có quần chúng. Không có quần chúng thì không thể làm được”⁵. Nguyên tắc là “khi chưa quyết định thì tha hồ bàn cãi. Nhưng khi đã quyết định rồi thì không được bàn cãi nữa, có bàn cãi cũng chỉ là để bàn cách thi hành cho được, cho nhanh, không phải để để nghị không thực hiện. Phải cấm chỉ những hành động tự do quá trớn ấy”⁶. Đây cũng chính là nguyên tắc thực hành dân chủ xã hội chủ nghĩa trong xã hội hiện nay để xây dựng một nền hành chính liêm chính, kiến tạo vì nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu: “Muốn giữ vững nền độc lập, muốn làm cho dân mạnh, nước giàu, mọi người Việt Nam phải hiểu biết quyền lợi của mình, bổn phận của mình, phải có kiến thức mới để có thể tham gia vào công cuộc xây dựng nước nhà”⁷.

Thứ năm, xây dựng nước Việt Nam giàu mạnh. “Chủ nghĩa xã hội là làm sao cho dân giàu, nước mạnh”⁸, “mục đích của chủ nghĩa xã hội là không ngừng nâng cao mức sống của

² Hồ Chí Minh (2011), *Sdd*, tập 4, tr.280.

³ Hồ Chí Minh (2011), *Sdd*, tập 15, tr.612.

⁴ Hồ Chí Minh (2011), *Sdd*, tập 6, tr.587.

⁵ Hồ Chí Minh (2000), *Bản về nhà nước và pháp luật*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.481, tr.72.

⁶ Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tập 6, tr.458.

⁷ Hồ Chí Minh (2011), *Sdd*, tập 1, tr.25.

⁸ Hồ Chí Minh (2011), *Sdd*, tập 1, tr.11.

nhân dân”⁹, “chủ nghĩa xã hội là mọi người cùng ra sức lao động sản xuất để được ăn no, mặc ấm và có nhà ở sạch sẽ”. Người khẳng định xã hội xã hội chủ nghĩa là “một thế giới không có người bóc lột người, mọi người sung sướng, về vang, tự do, bình đẳng, xứng đáng là thế giới của loài người”. Có thể nói, chủ nghĩa xã hội theo Hồ Chí Minh là làm cho nước Việt Nam giàu mạnh, mọi người ai cũng có công ăn, việc làm, ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành, được phát triển toàn diện.

2. Sự vận dụng của Đảng về mục tiêu xây dựng chủ nghĩa xã hội theo Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Kế thừa và phát triển quan điểm của Hồ Chí Minh, Đảng Cộng sản Việt Nam trong thực tiễn lãnh đạo cách mạng luôn nêu cao ngọn cờ phấn đấu xây dựng nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ.

Đảng luôn khẳng định: “Dân chủ xã hội chủ nghĩa là bản chất của chế độ ta, vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự phát triển đất nước. Xây dựng và từng bước hoàn thiện nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, bảo đảm dân chủ được thực hiện trong thực tế cuộc sống ở mỗi cấp, trên tất cả các lĩnh vực. Dân chủ gắn liền với kỷ luật, kỷ cương và phải được thể chế hóa bằng pháp luật, được pháp luật bảo đảm”¹⁰. Trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội, Đảng và Nhà nước luôn quan tâm đến xây dựng, hoàn thiện, nâng cao chất lượng các hình thức dân chủ, trong đó có việc tập trung đẩy mạnh “Thể chế hóa và nâng cao chất lượng các hình thức dân chủ trực tiếp và dân chủ đại diện. Hoàn thiện hệ thống pháp luật, tôn trọng, bảo đảm, bảo vệ quyền con người, quyền và nghĩa vụ công dân... Tiếp tục thực hiện tốt dân chủ ở cơ sở, thể chế hóa và

thực hiện tốt phương châm dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra”¹¹.

Xây dựng một nước Việt Nam giàu mạnh theo mong muốn của Chủ tịch Hồ Chí Minh là một quá trình trải qua nhiều giai đoạn, từ thực hiện “ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành” đến giàu mạnh sánh vai với các cường quốc năm châu. Đại hội VI của Đảng (tháng 12 - 1986), Đảng đã đề ra và thực hiện đường lối đổi mới toàn diện đất nước. Sau hơn 30 năm đổi mới, đất nước đã ra khỏi tình trạng khủng hoảng kinh tế - xã hội, vượt qua mốc nước nghèo và đạt được nhiều tiêu chí của nước đang phát triển có thu nhập trung bình. Tính đến năm 2019, thu nhập quốc dân theo giá quy đổi đạt 266,5 tỷ USD; thu nhập bình quân đầu người đạt 2.786 USD/năm¹²; cơ cấu kinh tế đang thay đổi theo hướng tiến bộ, hiện đại.

Một là, xây dựng nước Việt Nam dân chủ

Toàn Đảng, toàn dân cần kiên định, vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về dân chủ xã hội chủ nghĩa và xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa phù hợp với điều kiện mới của đất nước và tình hình thế giới. Theo đó, cần nhận thức sâu sắc và thực hiện tốt quan điểm dân là chủ, dân làm chủ; việc có lợi cho dân phải hết sức làm, việc có hại đến dân phải hết sức tránh; thực hành dân chủ là chìa khóa vạn năng để giải quyết mọi khó khăn; dân chủ xã hội chủ nghĩa là bản chất của chế độ, vừa là mục tiêu, động lực của công cuộc đổi mới và phát triển đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa; bảo đảm dân chủ trong kinh tế gắn liền với dân chủ trong chính trị, văn hóa, xã hội.

Hai là, xây dựng nước Việt Nam giàu mạnh. Đảng, Nhà nước phải làm tốt vai trò kiến tạo

⁹ Hồ Chí Minh (2011), *Sđd*, tập 12, tr.604.

¹⁰ Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội* (bổ sung, phát triển năm 2011), Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr.15.

¹¹ Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr.38-39.

¹² Quy mô GDP tăng lên 266,5 tỷ USD, <http://thoibaotaichinhvietnam.vn>

phát triển thông qua cơ chế, chính sách, pháp luật phù hợp. Trong đó, bảo đảm: 1) Giải quyết hài hòa các quan hệ về lợi ích, trước hết là lợi ích kinh tế của các thành phần kinh tế, các giai cấp, tầng lớp xã hội, giữa lợi ích cá nhân và lợi ích tập thể, giữa chủ và thợ, giữa lợi ích của công nhân, nông dân, trí thức, doanh nghiệp và lợi ích của nhà nước, lợi ích trước mắt và lâu dài, lợi ích quốc gia và quốc tế; 2) Kinh tế nhà nước thực sự “giữ những vị trí then chốt, đi đầu ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ, nêu gương về năng suất, chất lượng, hiệu quả kinh tế xã hội và chấp hành pháp luật”¹³; 3) Các chủ thể thuộc các thành phần kinh tế bình đẳng, hợp tác, cạnh tranh theo pháp luật; trong đó, cần đa dạng hóa các hình thức hợp tác phù hợp để gia tăng sản xuất, phát triển sản xuất nhằm mang lại no đủ, giàu có, thịnh vượng, công bằng, tiến bộ, hạnh phúc cho đa số nhân dân lao động; 4) Các tổ chức xã hội có điều kiện hợp tác, hỗ trợ nhà nước, khi cần thiết có thể đấu tranh với các thế lực tự phát của thị trường để bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của công dân...

Bên cạnh đó, cần bảo đảm những điều kiện tốt nhất trong nghiên cứu lý luận, trong đổi mới tư duy về kinh tế; bảo đảm dân chủ trong xây dựng và thực thi chính sách, thể chế kinh tế vừa là mục tiêu, nhiệm vụ vừa là phương thức, động lực và là giải pháp chiến lược cho vấn đề tạo lập cơ sở kinh tế để thực hiện dân chủ xã hội chủ nghĩa trong lĩnh vực kinh tế hiện nay.

Tài liệu tham khảo:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2005), *Văn kiện Đại hội Đảng thời kỳ đổi mới (Đại hội VI, VII, VIII, IX)*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011)*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh (2000), *Bản về nhà nước và pháp luật*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
5. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tập: 1, 4, 6, 12, 15.

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có con người xã hội chủ nghĩa. Con người là yếu tố quyết định. Do đó, Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm tới việc tuyên truyền, vận động, giáo dục, đào tạo, bồi dưỡng con người, đặc biệt là thế hệ trẻ. Người đòi hỏi phải giáo dục, đào tạo con người một cách toàn diện: đức, trí, thể, mỹ; đặc biệt là giáo dục, rèn luyện về đạo đức.

Kết luận

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã để lại cho Đảng, dân tộc những giá trị tư tưởng, đạo đức, phong cách vô cùng quý giá, kết tinh những giá trị đó là bản Di chúc. Di chúc như một kế hoạch, một chương trình hành động của toàn Đảng, toàn dân về sự nghiệp thống nhất đất nước, xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Trong công cuộc đổi mới hiện nay, đòi hỏi thực hiện mục tiêu dân chủ là phát huy quyền làm chủ của nhân dân gắn với kỷ cương, kỷ luật. Ngăn chặn, đẩy lùi sự xuống cấp về đạo đức xã hội. Phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc. Phát huy các nguồn lực và sức sáng tạo của nhân dân. Khơi dậy niềm tin, khát vọng phát triển của mỗi người Việt Nam. Lấy con người Việt Nam làm trung tâm của mọi sự phát triển, khởi động và làm gia tăng các động lực phát triển, nhất là động lực từ thể chế. Thực hiện cho được điều mong muốn cuối cùng của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong Di chúc là vinh dự và trách nhiệm của toàn thể dân tộc Việt Nam hiện nay. ■

¹³ Đảng Cộng sản Việt Nam (2005), *Văn kiện Đại hội Đảng thời kỳ đổi mới (Đại hội VI, VII, VIII, IX)*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr.721.